

**КАЗАН ШӘҺӘРЕ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫНЫҢ
МӘГАРИФ ИДАРӘСЕ**

**Казан шәһәре хакимиятенен мәгариф идарәсе Совет районы “Дәрвишләр
бистәсенен балалар ижаты үзәге” өстәмә белем муниципаль бюджет
учреждениесе**

<p>«КАБУЛ ИТЕЛДЕ» ӨБМБУ “Дәрвишләр бистәсе балалар ижаты үзәге” педагогик киңәшмәсендә</p> <p>Беркетмә №1</p> <p>«26» август 2024 ел.</p>	<p>«РАСЛЫЙМ» «Дәрвишләр бистәсе балалар ижаты үзәге» директоры Гомәрова Ф.М.</p> <p>Боерык №28-ОД</p> <p>«31» август 2024 ел.</p>
--	---

**Социаль-гуманитар юнәлештәге
«Салават купере» берләшмәсенен
өстәмә гомумбеле бирү һәм гомумүстерү
программасы**

**программа 2 елга исәпләнгән
7-11 яшьлек балалар өчен**

**Төзүче автор:
беренче квалификацион категорияле
өстәмә белем бирү педагогы
Рәхимова Гөлгенә Вәдүт кызы**

Казан, 2024 ел.

**КАЗАН ШӘҺӘРЕ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫНЫҢ
МӘГАРИФ ИДАРӘСЕ**

**Казан шәһәре хакимиятенен мәгариф идарәсе Совет районы “Дәрвишләр
бистәсенен балалар ижаты үзәге” өстәмә белем муниципаль бюджет
учреждениесе**

<p>«КАБУЛ ИТЕЛДЕ» ӨБМБУ “Дәрвишләр бистәсе балалар ижаты үзәге” педагогик киңәшмәсендә</p> <p>Беркетмә №<u>1</u></p> <p>«<u>29</u>» <u>август</u> 2024 ел.</p>	<p>«РАСЛЫЙМ» «Дәрвишләр бистәсе балалар ижаты үзәге» директоры _____ Гомәрова Ф.М.</p> <p>Боезык №<u>28-ОД</u></p> <p>«<u>31</u>» <u>август</u> 2024 ел.</p>
---	---

**Социаль-гуманитар юнәлештәге
«Салават купере» берләшмәсенен
өстәмә гомумбеле бирү һәм гомумүстерү
программасы**

**программа 2 елга исәпләнгән
7-11 яшьлек балалар өчен**

**Төзүче автор:
беренче квалификацион категорияле
өстәмә белем бирү педагогы
Рәхимова Гөлгенә Вәдүт кызы**

Казан, 2024 ел.

Информационная карта образовательной программы

1.	Образовательная организация	Муниципальное бюджетное учреждение дополнительного образования «Центр детского творчества пос. Дербышки» Советского района г. Казани
2.	Полное название программы	Дополнительная общеобразовательная общеразвивающая программа «Туган тел»
3.	Направленность программы	Социально-гуманитарная
4.	Сведения о разработчиках	
4.1.	ФИО, должность	Рахимова Гульгена Вадутовна педагог дополнительного образования
5.	Сведения о программе:	
5.1.	Срок реализации	2 года
5.2.	Возраст обучающихся	7 - 11 лет
5.3	Характеристика программы: - тип программы - вид программы - принцип проектирования программы - форма организации содержания и учебного процесса	дополнительная общеобразовательная программа общеразвивающая разноуровневая
5.4.	Цель программы	Создание условий для раскрытия творческих способностей личности учащихся начальных классов.
5.5.	Образовательные модули (в соответствии с уровнями сложности содержания и материала программы)	Стартовый уровень Базовый уровень
6.	Формы и методы образовательной деятельности	Формы: интегрированные занятия, исследование, литературная гостиная, круглый стол, заочная экскурсия Методы: словесные, наглядные, практические, исследовательские
7.	Формы мониторинга результативности	Беседа, опрос, практические задания, тестирование, исследовательский проект, участие в конкурсах
8.	Результативность реализации программы	Входная и текущая диагностика, промежуточная аттестация обучающихся. Аттестация по завершении освоения программы. Участие в конкурсах различного уровня.
9.	Дата утверждения и последней корректировки программы	Протокол педагогического совета ЦДТ №1 от 26.08.2024г. Приказ директора №34-ОД от 31.08.2024г.
10.	Рецензии: Внутренняя экспертиза	Грен С.В., методист ЦДТ пос. Дербышки

Эчтәлек

Комплекс основных характеристик программы:

1. Аңлатма язуы..... 5 б.
2. Белем бирү программасының матрицасы10 б.
3. Беренче уку елына укуыту планы.....13 б.
4. Беренче уку елы программасының эчтәлеге.....14 б.
5. Икенче уку елына укуыту планы15 б.
6. Икенче уку елы программасының эчтәлеге17 б.

Комплекс организационно-педагогических условий:

7. Программаны үтәүдә педагогик-оештыру шартлары22 б.
8. Аттестация/контроль формасы һәм бәяләү материалы.....22 б.
- 9.Әдәбият исемлеге.....23 б.

Кушымталар:

- Кушымта 1. Беренче уку елының календарь-укуыту графигы..... 24 б.
Икенче уку елының календарь-укуыту графигы.....28 б.
- Кушымта 2. Мониторинг качества освоения образовательной программы.....34 б.
- Кушымта 3. Диагностические и оценочные материалы..... 41 б.

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

“Салават күпере” берләшмәсе программасы укучыларны үз ана телендә сөйләшкә, аралашырга өйрәтү, туган телне ярату, аңа карата ихтирам тәрбияләү максатыннан чыгып төзелә. 7-11 яшьтәге укучыларга исәпләнелә. Бу программа Н.А.Спиринаның “Журналистика в школе” дигән программасына нигезләнеп төзелде. Өстәмә белем бирү системасында уку планының вариатив өлеше буларак тормышка ашырыла.

Программаны эшләүдә кулланылган төп норматив документлар:

- 1.Федеральный закон об образовании в Российской Федерации от 29.12.2012 №273-ФЗ (с изменениями и дополнениями)
- 2.Федеральный закон от 31 июля 2020 г. №304-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» по вопросам воспитания обучающихся»
3. Федеральный проект «Успех каждого ребенка» в рамках Национального проекта «Образование», утвержденного Протоколом заседания президиума Совета при Президенте Российской Федерации по стратегическому развитию и национальным проектам от 3.09.2018 №10
- 4.Приказ Министерства просвещения России от 3.09.2019 №467 «Об утверждении Целевой модели развития региональных систем дополнительного образования детей»
- 5.Концепция развития дополнительного образования детей до 2030 года. Утверждена распоряжением Правительства Российской Федерации от 31 марта 2022 г. № 678-р.
- 6.Федеральный закон от 13 июля 2020 г. №189-ФЗ «О государственном (муниципальном) социальном заказе на оказание государственных (муниципальных) услуг в социальной сфере» (с изменениями и дополнениями, вступившими в силу с 28.12.2022 г.)
- 7.Приказ Министерства просвещения Российской Федерации от 27 июля 2022 г. №629 «Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по дополнительным общеобразовательным программам»
- 8.Приказ Министерства просвещения Российской Федерации от 5 августа 2020 года № 882/391 «Об организации и осуществлении образовательной деятельности при сетевой форме реализации образовательных программ (если программа реализуется в сетевой форме)
9. Санитарно-эпидемиологические требования к организации воспитания и обучения, отдыха и оздоровления детей и молодежи - СП 2.4.3648-20 от 1.01.2021г (Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 28.09.2020 №28).
- 10.Методические рекомендации по реализации дополнительных общеобразовательных программ с применением электронного обучения и дистанционных образовательных технологий (Письмо Министерства просвещения от 31 января 2022 года № ДГ-245/06 «О направлении методических рекомендаций»)
11. Устав МБУДО «ЦДТ пос.Дербышки» Советского района г. Казани.

Укучыларның авазларны дәрәс әйтәп, жәмләләрне дәрәс төзәп, үзләренәң уй-фикерләрен тиешле эзлеклелектә, ашыкмыйча сөйлә белүләренә ирешү өчен, сөйләм телен үстерү юнәлешендә даими эш алып барылырга тиеш. Ә бу максатларны тормышка ашыруда нәфис сүз, әдәби әсәрләр, милли матбугат һәм халык авыз ижаты әсәрләренәң әһәмияте гаять зур. Алар укучыларны логик фикер йөртүләрен үстерә, дөнъяны танып белергә өйрәтә, әхлакый һәм эстетик яктан тәрбияләүгә булышлык итә.

Программа өчен материал туплаганда, иң элек әсәрнең баланы ни дәрәжәдә кызыксындыра алуы (үзенәң эчтәлегә белән балага якын булуы), сөйләм телен баеуга ярдәмә, тәрбияви әһәмияте искә алынды. Шулай ук балаларның психологик үсешә һәм яшь үзгәрешләренә зур игътибар бирелде.

Белем һәм тәрбия бирүнең нәтижәлегә балаларда укуга кызыксындыру уятуга бәйле. Укытуның төп формасы – дәрәс. Ләкин дәрәс кысаларында гына телнең матурлыгын, байлыгын, тирәнлеген күрсәтү өчен мөмкинлекләр чикләнә. Чөнки, беренчедән, уку дәрәсләренә, бигрәк тә башлангыч сыйныфта, бик аз сәгәтьләр бирелә. Икенчедән, программа материалыннан тыш та хезинәгә тиңдәрлек әсәрләребез бик күп, аларның

барысын да мәктәп программасына кертәп бетерү мөмкин түгел. “Салават күпере” берләшмәсе программасының *актуальлеге* шулар белән аңлатыла.

“Салават күпере” берләшмәсе дәрестән тыш эшчәнлекнең бер юнәлеше буларак тәкъдим ителә. Программа эчтәлеге һәм укуыту методлары буенча укучыларның дәресләрдә алган белем-күнекмәләрен тулыландыру, укуга кызыксыну тәрбияләү, укуыту һәм тәрбиянен бергәлеген ныгытуда зур роль уйный.

Балаларның кече яштың үк татар халык ижатын, горөф-гадәтләрен, йолаларын өйрәнүе дә игътибарга лаек. Шул ук вакытта балаларның сөйләм телен үстерү дә мөһим бурычларның берсе булып тора.

Максат: укучыларда татар теленөң күп мәдәниятле мохиттәге роле һәм әһәмияте турында беренчел күзаллау формалаштыру; аларда татар халык ижатына, мәдәниятенә, матбугатына һәм әдәбиятына ихтирам хисе тәрбияләү, ватанпәрвәрлек хисе уяту, ижади сәләтләрен арттыру.

Программаның бурычлары

Белем бирү бурычы:

- ✓ укучыларда татарча укуга кызыксыну, омтылыш уяту;
- ✓ укучыларның ижади шәхес буларак формалашуына булышу;
- ✓ әдәби әсәрләренә дөрес, йөгөрек, аңлап, сәнгатьле уку күнекмәләре булдыру,
- ✓ татар халык авыз ижаты әсәрләренөң төрләрен аера белү, мәкаль һәм әйтемнәрне урынлы куллану;
- ✓ текстны аңларга, аңлаганны тыңлаучыга житкөергә, дөрес һәм матур итеп укырга, укыганның эчтәлеген сөйләргә, тема буенча әңгәмә корә белөргә, аралашканда тел чараларын урынлы файдалана белөргә өйрөтү;
- ✓ әсәрнөң тел-бизәкләү, сурәтләү чараларын табу, анализлау күнекмәләрен үстерү; темасын һәм төп героиның характерын, эш-гамәлләрен, әсәрдәге вакыйгаларга, героиларга карата үз фикерләрен белдерөргә өйрөтү;
- ✓ милли матбугат белән кызыксындыру, укучыларга матбугат жанрлары, төрләре буенча башлангыч белем бирү;

Белем һәм күнекмәләренә камилләштерү бурычы:

- ✓ Укучыларның ижади сәләтләрен төрле яклап үстерү, гомуми күзаллауларын киңөйтү.
- ✓ Әдәби ижатка, матбугатка кагылышлы теоретик белемнәрне тирәнөйтү, анализлау, башлангыч күнекмәләр булдыру һәм аларны гамәли яктан тормышта дөрес кулланырга өйрөтү.
- ✓ Халык авыз ижаты әсәрләрен анализлау; тел бизәкләү, сурәтләү чараларын кулланып, төрле жанрда ижат итү; алынган тема буенча телдән чыгыш ясый белү, язу күнекмәләрен булдыру.

Программаның тәрбияви бурычы:

- ✓ Үз милләтен белән горурлану, татар теленә мөхәббәт хисләре тәрбияләү.
- ✓ Төрле милләт вәкилләре арасында дуслык хисе тәрбияләү.
- ✓ Үз-үзеңне тоту һәм сөйләм културасы тәрбияләү.
- ✓ Туган телен, матбугатын, мәдәниятен белгән камил шәхес тәрбияләү.

Берләшмә эшчәнлеге түбәндәге принципларга нигезләнә:

- кызыксындыручанлык;
- фәннилек;
- аңлаешлылык;
- күрсәтмәлелек;
- теориянөң практика белән тыгыз бөйлөнеше;
- аңлы һәм актив эшчәнлек;
- һәр укучыга шәхси якын килү.

“Салават күпере” берләшмәсе эшчәнлегә һәр укучының яшь һәм шәхси үзенчәлекләрен исәпкә алып эшләр өчен, зур мөмкинлекләр тудыра.

Үткәрү формалары:

- әңгәмә;
- халык аваз ижаты әсәрләре белән (табышмак, мәкаль, санамыш, такмак, әйтенүләр, эндәшләр, алдавыч әкиятләр, тел төзәткечләр, мазәкләр), уеннар, кроссворд, ребус, башваткычлар белән практик эш;
- төрле типтагы текстларны уку һәм анализлау;
- мөстәкыйль, ижади эшләр, рольле уеннар;
- ижади остаханә, әдәби кунакханә, түгәрәк өтәл, кулъязма (компьютерда) газета чыгару.

Утырышлар ижади эш элементлары белән жанландырыла: мөстәкыйль рәвештә кроссворд, ребус, башваткычлар төзү; төрле жанрда ижат итү күнекмәләре булдыру, газета-журналга мәкаләләр язу, халык авыз ижаты әсәрләре үрнәгендә ижади эшчәнлеккә тарту.

Һәр шөгыл өч өлештән тора: теория өлеше, практик өлеш һәм уен.

Төп метод һәм технологияләр

- ✓ үстерелешле уку технологиясе;
- ✓ хезмәттәшлектә уку технологиясе;
- ✓ коммуникатив технология;
- ✓ индивидуаль якин килү технологиясе.

Планлаштырылган нәтижәләр

1. Шәхси-үзгәреш нәтижәләре:

- ✓ гомуми кулланыш нормалары һәм кыйммәтләре күзлегеннән кешеләрнең эш-гамәлләрен, тормыш ситуацияләрен бәяләү;
- ✓ текстны “эмоциональ кичерү”, үз фикереңне белдерү;
- ✓ башка кешеләрнең хисләрен аңлау, кешенең хәленә керү, ана теләктәшлек белдерү;
- ✓ Укылган әсәр геройларына карата үзеңнең мөнәсәбәтеңне белдерү.

2. Предметара нәтижәләр:

Шәхси универсаль уку гамәлләр

1. Түбәндәге кыйммәтләргә аңлай һәм бәяли белү: яхшылык, түземлек, табигать, туган ил, гаилә һ.б. Үз гаиләңә, туганнарыңа, ата-анаңа хөрмәт.
2. Укуга карата кызыксыну формалаштыру.
3. Гомумкешлек нормалары күзлегеннән чыгып, тормыш ситуацияләрен, геройларның үз-үзләрен тотышларын бәяләү.

I. Регулятив универсаль уку гамәлләр:

1. Укытучы житәкчелегендә эш урынын эерләү, оешытру.
2. Укытучы житәкчелегендә дәрестән тыш эшчәнлектә, тормыш ситуацияләрендә биремнәрне үтәү максатын билгеләү.

II. Танып-белү универсаль уку гамәлләр:

1. Китап, вакытлы матбугат белән эшләр.
2. Төрле чыганақлардан тиешле мәгълүматны табу.
3. Әдәби әсәрләрдәге, халык авыз ижаты үрнәкләрендәге геройларны, аларның гамәлләрен чагыштыру, уртак һәм аермалы яқларын табу.
4. Укылган яки тыңланган текстның тел үзенчәлекләрен анализлау, сәнгатьле уку, эчтәлеген сөйләр.

III. Коммуникатив универсаль уку гамәлләр:

1. Дәрестән тыш эшчәнлектә һәм тормыш ситуацияләрендә диалогта катнашу.

2. Ижади биремнэргә, сорауларга жавап бирү.
3. Сөйләм этикеты нормаларын үтәү.
4. Башкаларның сөйләмен тыңлап аңлау.
5. Парлап һәм төркемнәрдә ижади эшләү.

Предмет нәтижәләре

1. Укылган текстны ишетеп аңлау.
2. Бөтен сүзләрне аңлап, дәрәс уку.
3. Текстны тулысынча сөйләү.
4. Табышмак, мәкаль, санамыш, такмак, әйтенүләр, эндәшләр, тел төзәткечләрне ятлау.
5. Рәсем буенча телдән хикәя төзү.
6. Халык авыз ижаты жанрларын аера белү.
7. Балалар матбугаты белән даими танышу, төрле жанрда ижат итү.

Дүрт ел дәвамында укучылар үз ана телендә иркен аралашырга, ижат итәргә өйрәнәләр, әдәби ижатка тартылалар.

“Салават күпере” берләшмәсенә йөрүче укучыларның төрле дәрәжәдәге конкурсларда актив катнашулары, газета-журналларга даими язышулары, әдәбият-сәнгать әһелләре белән очрашулары планлаштырыла.

Утырышлар беренче уку елында төркемнәрдә атнасына ике тапкыр икешәр сәгать уздырыла.

Төркемнәрдәге укучылар саны:

- 1 нче уку елы – 15 бала
- 2 уку елы – 15 бала
- 3 уку елы – 15 бала
- 4 уку елы – 15 бала

Бер елга сәгатьләр бүленеше:

Дүрт елга барлык сәгатьләрсаны: 792 сәгать

1 нче уку елы – 144 сәг.

2 нче уку елы – атнага 6 сәгать исәбеннән (216 сәгать)

Программа үз эченә түбәндәге белем һәм күнекмәләргә ала:

Белем бирү: ижат итүнең төрле тармаклары белән танышу, балалар матбугатын, жанр төрлеләгән, яшь хәбәрчегә куелган таләпләрне өйрәтү;

Алган белемнәргә гамәли куллану: балалар матбугаты белән даими кызыксыну, төрле жанрда ижади эшләрне хисси кабул итә белү, хәрәкәтле уеннар, жырлы-биюле уеннар өйрәнү, ижатның төрле тармаклары буенча ижади эшләр башкару;

Тәрбияви: татар матбугаты, әдәбияты, сәнгате үрнәгендә эхлак тәрбиясе бирү, коллективта күмәк эшләү, ижат итү күнекмәләрен үстерү, ижади фикер йөртүче, компетентлы шәхес тәрбияләү.

МЕТОДИК ТӘКЪДИМНӘР

«Салават күпере» дип аталган бу программада һәр бүлекне өйрәнгәннән соң рольле уеннар, ижади эшләр һәм телдән хәбәрләр формасында контроль эшләр һәм зачетлар үткәру планлаштырыла.

Уку-укыту материалының тупланышы аны эзлекле өйрәнү һәм вариатив куллану мөмкинлеген тәмин итә. Һәм моны укучыларның эзерлек дәрәжәсен, аларның яшь үзгәрешләрен, региональ һәм милли үзгәрешләргә исәпкә алып, педагог үзе эшли.

Өлеге программаның мөһим компоненты булып милли-төбәк компоненты тора. Берләшмә утырышларына үз шәһәр, Дәрвишләр бистәсе, эти-әннисенә туган ягы турында да культурологик материал кертү мөһим; шулай ук балаларда гаиләдәге гореф-гадәтләр,

мәшһүр якташлар, туган төбәкнең мәдәни мирасына сакчыл караш тәрбияләргә дә өйрәтергә кирәк.

Дәрвишләр бистәсендә укучыларны ижади үстерү өчен табиғый, икътисади, фәнни һәм мәдәни байлыктар күп. С.Галиев исемендәге мәдәният сарае, Хезмәт һәм дан музей, китапханәләр чөлтәре, заманча жиһазландырылган уку залы.

Шуның белән беррәттән төрле елларда Дәрвишләр бистәсендә яшәгән күренекле шәхесләр ижатын өйрәнү, барлау, туплау да күз уңында тотыла.

Ижади эшчәнлеккә тарту укучылардан бай ижади лаборатория, күптөрле дидактик материал таләп итә. Балалар матбугатының тупланмасы, электрон варианты куллану укучыларны пассив тыңлаучылар гына түгел, ә актив ижатчылар итеп тәрбияләүгә ярдәм итә.

Материалның үзләштерү дәрәжәсенә төп күрсәткечләре тупланган белемнәр генә түгел, укучыларның ижади фикерләве, башкаларның ижатына дәрәжә итеп бәя бирүләре, үз карашын нигезләп аңлата белүләре, аудитория каршында яктый алулары, булган белемнәрен гамәлдә куллана белүләреннән гыйбарәт. Укучыларның белем дәрәжәсен ачыклау өчен, дискуссия, тикшеренү проектлары, ижади эшләр конкурслары кебек чаралар да оештырырга мөмкин.

Материалның үзләштергәннән соң, йомгаклау дәрәжә булырга тиеш. Бәр темада дәрәжәләр саны якынча бирелгән һәм, балаларның әзерлекләре дәрәжәсен исәпкә алып, үзгәртелергә дә мөмкин.

жатка тарту, милли матбугат белән мавыктыру.

Программа буенча буенча белем бирү нәтижәләгән тикшерү

Программа буенча белем бирү нәтижәләгән тикшерү берничә этапта башкарыла: гадәти, яртыеллык, йомгаклау,

Гадәти (агымдагы) контроль берләшмә утырышларында һәр укучының эшчәнлеген, ижади үсешен күзәтү, юнәлеш бирү, аның нәтижәләрен анализлау формасында уздырыла.

Яртыеллык контроль билгеле бер темаларны узгач, тестлар формасында уздырыла.

Йомгаклау тикшерүе һәр уку елы азагында ижади остаханә, әдәби кичә, шигъри сабантуй, кызыклы очрашулар клубы һ.б. формаларда берләшмәнең ачык утырышы итеп уздырыла.

Белем бирүнең нәтижәлелек күрсәткечләре : укучыларның туган телдә камил сөйләшүе, халык авыз ижаты үрнәкләрен, ижади осталык серләрен белүе, ижат итүгә омтылыш уяну.

Укучыларның белем-күнекмәләрен үзләштерү дәрәжәләре өч төрдә бәяләнә:

Югары

Уртача

Түбән

Бу программаның үзенчәлеген шунда – ул әзерлек дәрәжәләре, белемнәре, мөмкинлекләре төрле булган балаларның мәнфәгатьләрен истә тотып төзелгән.

Программаны төзөгәндә төрле дәрәжәдәге критерияләр

- төрле катлаулылыкта булган укучы материалын эченә алган үз матрицасы бар;

- төрле катлаулылыкта булган укучы материалы методик яктан каралган;

- берләшмәгә йөрчә һәр укучының төрле катлаулылыктагы биремнәрен үтәү мөмкинлеген бар;

- укучыларның белем һәм күнекмәләрен үзләштерү дәрәжәсен тикшерү материаллары да төрле яссылыкта бирелгән

**МАТРИЦА ДОПОЛНИТЕЛЬНОЙ РАЗНОУРОВНЕВОЙ ОБЩЕРАЗВИВАЮЩЕЙ
ПРОГРАММЫ**

1 уку елы

Уро вни	Критерии	Формы и методы диагностики	Педагоги ческие методы и технологи и	Результаты
Базовый	<p>Предмет компетенцияләр:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Яшь хәбәрчегә куелган таләпләрне өйрәнү - Халык авыз ижаты эсәрләренен төрләрен аеру - Ижат итү күнекмәләре формалаштыру - Аудитория каршында чыгыш ясьй белү - Үзе яшәгән төбәкнең мәдәни тормышында булган әһәмиятле вакыйгалардан хәбәрдар булу 	<p>Күзәтү, опрос, практик күнегүләр, рольле уен, ижади эшчәнлекне анализлау, гамәли эшләрне анализлау, күмәк эшчәнлекне оештыру, шәхси әңгәмә, мөстәкыйль эш төрләре</p>	<p>Күрсәтмә, гамәли, төрле дәрәжәдәге дифференциаль бәяләү технологиясе, проблемалы уку методлары</p>	<p>Предмет компетенцияләр:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Яшь хәбәрчегә куелган таләпләрне гамәлдә кулланалар - Халык авыз ижаты эсәрләрен укыйлар, төрләрен аералар - Ижат итү күнекмәләренә ия булып, төрле темага язалар - Төрле аудитория каршында чыгыш ясьйлар - Үзе яшәгән төбәкнең мәдәни тормышында актив катнашалар
	<p>Метапредмет компетенцияләр:</p> <p>-Регулятив:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оешканлык, мөстәкыйльлек <p>Танып-белү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ижади эшчәнлеккә кызыксыну уяту <p>Коммуникатив:</p> <ul style="list-style-type: none"> - коллективта чыгыш ясау, күмәк ижади эшчәнлектә катнашу. 			<p>Метапредмет компетенцияләр:</p> <p>-Регулятив:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оешканлык, мөстәкыйльлек <p>Күрсәтәләр:</p> <p>Танып-белү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ижади эшчәнлекнең төрле юнәлешендә актив катнашалар <p>Коммуникатив:</p> <ul style="list-style-type: none"> - коллективта чыгыш ясьйлар, күмәк ижади эшчәнлектә катнашалар.
	<p>Шәхси компетенция:</p> <p>ижади эшчәнлектә үз сүзеңне әйтә, дәлилли белү; эш этапларын үзләштерү; башкаларга ярдәм итү</p>			<p>Шәхси компетенция:</p> <p>ижади эшчәнлектә үз фикерләрен дәлиллиләр, эш этапларын яхшы белеп, гамәли яктан кулланалар; башкаларга ярдәм итәләр.</p>

**МАТРИЦА ДОПОЛНИТЕЛЬНОЙ РАЗНОУРОВНЕВОЙ ОБЩЕРАЗВИВАЮЩЕЙ
ПРОГРАММЫ**

2 уку елы

Ур ов ни	Критерии	Формы и методы диагностик и	Педагогич еские методы и технологи и	Результаты	Методическая копилка дифференциро ванных заданий
Базовый	<p>Предмет компетенциялэр:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Яшь хэбэрчегэ куелган талэплэрне үзлэштөрү, гамэли куллану; - Журналистикада жанрлар системасын аеру, төрле жанрда ижат итү күнекмэлэрен булдыру; - Журналистика, эдэбиат, сэнгаты эсэрлэрен ижади юнөлөштө өйрөтү; - Эдэби-ижади күнегүлэр аша, ижади эшчэнлеккэ тарту; 	<p>Күзөтү, опрос, практик күнегүлэр, рольле уен, ижади эшчэнлекне анализлау, гамэли эшлэрне анализлау, күмөк эшчэнлекне оештыру, шэхси энгэмэ, мөстэкыйль эш төрлөрө</p>	<p>Мэгълүмат и-коммуникатив, критик фикерлэун е үстөрүчө, проект, үсте релешле укыту, модульле, уен, кейс-технология лэр, төрлө дэрэжэдэ дифференциаль укыту, ижади үсөш технология се</p>	<p>Предмет компетенциялэр:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Яшь хэбэрчегэ куелган талэплэрне үзлэштөрэлэр, гамэли кулланалар; - Журналистикада жанрлар системасын аералар, төрлө жанрда ижат итэлэр; - Журналистика, эдэбиат, сэнгаты эсэрлэрен белэлэр - Эдэби-ижади күнегүлэр аша, ижади эшчэнлеккэ тартылалар; 	<p>Дифференциаль биремнэр төрлө дэрэжэдэ үткөрөлө ала:</p> <ul style="list-style-type: none"> - репродуктив (укытучы ярдэме белэн) - репродуктив (мөстэкыйль рэвештэ)
	<p>Метапредмет компетенциялэр:</p> <p>-Регулятив:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оешканлык, мөстэкыйльлек <p>Танып-белү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Китап, вакытлы матбугат белэн эшлэү. - Төрлө чыганақлардан тиешле мэгълүматны табу. <p>Коммуникатив:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дэрестэн тыш эшчэнлектэ һәм тормыш ситуациялэрендэ диалогта катнашу. - Ижади биремнэргэ, сорауларга жавап бирү. - Сөйлэм этикеты нормаларын үтэү. 			<p>Метапредмет компетенциялэр:</p> <p>-Регулятив:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оешканлык, мөстэкыйльлек күрсэтэлэр <p>Танып-белү:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Китап, вакытлы матбугат белэн эшли белэлэр. - Төрлө чыганақлардан тиешле мэгълүматны табалар <p>Коммуникатив:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дэрестэн тыш эшчэнлектэ һәм тормыш ситуациялэрендэ 	

				<p>диалогта иркен катнашалар. - Ижади биремнэргэ, сорауларга жавап бирэлэр. - Сөйлэм этикеты нормаларын үтилэр.</p>	
	<p>Шәхси компетенция:</p> <p>-Түбәндәге кыйммәтләрне аңлый һәм бәяли белү: яхшылык, түземлек, табигать, туган ил, гаилә һ.б. - Укуга карата кызыксыну формалаштыру. - Гомумкешелек нормалары күзлегеннән чыгып, тормыш ситуацияләрен, геройларның үз-үзләрен тотышларын бәяләү.</p>			<p>Шәхси компетенция:</p> <p>-Түбәндәге кыйммәтләрне аңлый һәм бәяли беләләр: яхшылык, түземлек, табигать, туган ил, гаилә һ.б. - Укуга карата кызыксыну бар. - Гомумкешелек нормалары күзлегеннән чыгып, тормыш ситуацияләрен, геройларның үз-үзләрен тотышларын бәялиләр.</p>	

БЕРЕНЧЕ УКУ ЕЛЫ

Башлангыч этапта төп **бурыч** укучыны туган тел аша матбугат һәм әдәбият дөньясына алып керү, аларны ижади мавыктыру, ижади эшчәнлеккә кызыксыну уяту, “Салават күпере” берләшмәсенең утырышларына йөрүгә ихтыяж тудыру. Шуңа күрә дә белем бирү беренче елдан ук мавыктыргыч, укучыларны кызыксындырырдай булырга тиеш.

Беренче ел азагында укучылар белергә тиеш:

- Яшь хәбәрчегә куелган таләпләр
- Халык авыз ижаты эсәрләренең төрләре
- Ижат итү күнекмәләре
- Аудитория каршында чыгыш ясау
- Үз фикереңне дәлилли белү
- Әдәби туган як, тарихи һәйкәлләр, истәлекле урыннар
- Үзе яшәгән төбәкнең мәдәни тормышында булган әһәмиятле вакыйгалардан хәбәрдар булу

Беренче ел азагында берләшмәдә тәрбияләнүчеләр алган белем һәм күнекмәләр:

- Туган як фольклоры, тарихыннан хәбәрдар булу
- Укыган эсәргә бәя бирә белү, анализ ясау
- Текстны “эмоциональ кичерү”, үз фикереңне белдерү
- Башка кешеләрнең хисләрен аңлау, кешенең хәленә керү, аңа теләктәшлек белдерү
- Укылган мәкаль, әкият геройларына карата үзенең мөнәсәбәтеңне белдерү.
- Ижат итү күнекмәләре булдыру

Беренче ел азагында берләшмәгә йөрүчеләрдә тәрбияләнүгә тиешле сыйфатлар:

- Яшь хәбәрчегә куелган сыйфатларны булдырырга омтылыш
- Әхлакый кыйммәтләрне аңлый һәм бәяли белү
- Ижади эшчәнлеккә карата кызыксыну формалаштыру.
- Тормыш ситуацияләрен, геройларның үз-үзләрен тотышларын бәяләү.
- Укытучы житәкчелегендә эш урынын әзерләү, оешытру.
- Укытучы житәкчелегендә дәрестән тыш эшчәнлектә, тормыш ситуацияләрендә биремнәрне үтәү максатын билгеләү.
- Дәрестән тыш эшчәнлектә, тормыш ситуацияләрендә биремнәрне үтәү планын билгеләү.

Беренче уку елына укыту-тематик планы

Т/п №	Тема	Сәгәт саны	Теория	Практика	Формы организации занятий	Контроль/ аттестация формалары
1.	Кереш дәрәс. Куркынычсызлык кагыйдәләре. Кереш педагогик-психологик диагностика	2	1	1	Эзләнү Күзәтү Әңгәмә	Сораштыру Тест Ижади эш
2.	Яшь хәбәрчегә таләпләр	18	10	8	Эзләнү Күзәтү	Сораштыру Ижади эш Тест
3.	Туган як тарихы	24	14	10	Эзләнү Күзәтү Викторина	Әңгәмә Сораштыру Ижади эш Тест
4.	Казан – гүзәл башкала	24	14	10	Эчтәлек өстендә эш Эзләнү Күзәтү	Сораштыру Әңгәмә Ижади эш

					Викторина	
5.	Халык сүзендә хикмәт бар	28	14	14	Эзләнү Күзәтү Рольләргә бүлөп уку Театрлы уен	Эңгәмә Ижади эш Тест
6.	Әкияттә кунакта	30	15	15	Эзләнү Күзәтү Рольләргә бүлөп уку	Сораштыру Эңгәмә Ижади эш
7.	Ижади остаханә, очрашулар	14	4	10	Эзләнү Күзәтү Викторина Театрлы уен	Эңгәмә Тест Ижади эш
8.	Беренче яртыеллык буенча арадаш аттестация.	2	1	1	Эзләнү Күзәтү	Сораштыру Ижади эш Тест
9.	Уку елы нәтижеләре буенча арадаш аттестация	2	1	1	Эзләнү Күзәтү	Сораштыру Ижади эш Тест
Барысы		144	74	70		

Беренче уку елы программасының эчтәлегә

1. Кереш дәрәс. Куркынычсызлык кагыйдәләре. Кереш педагогик-психологик диагностика

2. **Яшь хәбәрчегә таләпләр:** Укучыларны түгәрәккә туплау, максат һәм бурычлар, планнар белән таныштыру, инструктажлар үткәрү. Яшь хәбәрчегә хас сыйфатлар. Ул нинди сыйфатларны туплаган булырга тиеш? Хәбәрче өчен иң кирәкле сыйфатлар: кызыксынучанлык, күзәтүчәнлек, белемлек, төгәллек, өлгерлек. Аларны үзәндә булдыру.

3. **Туган як тарихы:** Дәрвишләр бистәсе тарихы белән танышу. Сугыш һәм хезмәт ветераннары хакында мәгълүмат туплау, аларга багышлап шигырьләр язучы, мәкаләләр ижат итү.

4. **Казан – гүзәл башкала:** шәһәрнең истәлекле урыннары, театрлар хакында мәгълүмат биерү. Тарихи һәйкәлләр буенча вертуаль сәяхәт итү.

5. **Халык сүзендә хикмәт бар:** халык авыз ижаты үрнәкләре белән таныштыру, аның төрләрен аера белү, мәгънәләренә төшенү. Балалар өчен нәшер ителүче вакытлы матбугат битләрендәге такмаклар белән танышу. Такмакларга иллюстрация. Үзлектән такмак ижат итү. Татар халкының такмаклы уеннарын уйнау: "Чума үрдәк, чума каз.", "Кәрия-Зәкәрия". Яңа ай күргәндә, суга чумганда, егылган вакытта әйтәүләр. Уен "Чагыштыруларны тап" ("Кем тизрәк, өлгеррәк", укытучылар, ата-аналар һәм урта педагогик уку йортлары студентлары өчен уку әсбабы, Мияссарова И.Х., Гарифуллина Ф.Ш., Гильфанова Ә.Ә. – Казан, 2010, 75нче бит)

6. **Әкияттә кунакта:** төрле әкиятләргә уку, өйрәнү, сәхнәләштерү, тел сурәтләү чараларын табу. Әкиятләргә төзелешен, язучы үзгәртеп карауларын аңлату. Хайваннар турында әкиятләр ижат итү. Тылсымлы әкиятләр ижат итү. Тормыш-көн күреш әкиятләре ижат итү. Хайваннар турында халык әкиятләре. Кәжә бәтиләре һәм Бүрә. Татар халык әкиятләре. Кем нәрсә ярата? Татар халык әкиятләре. Төлкә белән Каз. Татар халык әкиятләре. Көн күреш әкиятләре. Ялкау малай. Татар халык әкиятләре. Кәкрә каенга терәткән. Татар халык әкиятләре. Тылсымлы әкиятләр. Зөһрә йолдыз. Ике кыз. Татар халык әкиятләре. Әкиятләр уку, аларның эчтәлегенә буенча эш. Рәсемнәр конкурсы. "Әкияттә кунакта" викторина. Әкиятне рольләргә

бүлөп уйнау. Уеннар: “Нарат урманында, бүре янында”, “Куянкай”, “Мөгезле кәжә”, “Аучы һәм көтүче”. Пластиннан эвэләп әкият геройлары ясау. Татарча мультфильмнар карау. Тест “Татар халык әкиятләрен беләсезме? (“Кем тизрәк, өлгеррәк”, укытучылар, ата-аналар һәм урта педагогик уку йортлары студентлары өчен уку әсбабы, Мияссарова И.Х., Гарифуллина Ф.Ш., Гильфанова Ә.Ә. – Казан, 2010, 71нче бит).

7. Ижади остаханә, очрашулар: театрларга сәяхәт, ижади эшләренә туплап китапчыклар чыгару, очрашуларга эзерлек, аудитория алдында чыгыш ясау күнекмәләре. Туган телдә ирке сөйләшү, фикер алышу, ижат итү омтылышы уяту.

8. Беренче ыргыеллык буенча арадаш аттестация.

9. Уку елы нәтижеләре буенча арадаш аттестация

ИКЕНЧЕ УКУ ЕЛЫ

“Салават күпере” әдәби-ижат берләшмәсенә икенче уку елына **максаты:** укучыларның тормыш тәҗрибәсен, ижат итү күнекмәләрен киңәйтү, кызыксынулары буенча ижади эшчәнлеккә тарту. Ижади омтылышларын һәм махсус, әдәби, ижади сәләтләрен үстерү.

Бурычлар:

- Әдәби ижат белән кызыксынуларын үстерү;
- Төрле жанрда ижат итү күнекмәләре булдыру;
- Үзара ярдәмләшү, ижат итү шатлыгы белән уртаклашу хисләре тәрбияләү.
- Ижатка тартылган укучыларның әдәбият һәм сәнгать эсәрләрен аңлап һәм хисси кабул итәргә өйрәтү.

Берләшмәгә төрле юнәлештә сәләтле булган, әдәби ижатка омтылучы балалар кабул ителә. Ижади тирәлек һәм уйлап, тиешле юнәлеш биреп алып барылучы җитәкчелек табигый талантлары булган, гомумән, ижатка тартылган укучыларның нәтиҗәле үсеше өчен җирлек булып тора.

Әдәби ижатка тарту ул укучыларны рухи, әхлакый яктан тәрбияләүдә үтемле чара, чөнки ижат итү барышында кешенең тормышка карашы формалаша, ул үзенең урынын, яшәү мәгънәсен табарга омтыла.

Әдәби ижат һәрвакыт үзара аралашу формасы да булып тора, шунлыктан ижат итү барышында гражданлык һәм коллективизм хисләре тәрбияләнә.

Икенче уку елы программасы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1. Яшь хәбәрчегә куелган таләпләрне үзләштерү, гамәли куллану;
2. Журналистикада жанрлар системасын аеру, төрле жанрда ижат итү күнекмәләрен бирү;
3. Татар телендә чыгучы балалар матбугаты белән таныштыру;
4. Балалар өчен язучы журналистлар, әдипләр, шагыйрьләр ижатын өйрәтү;
5. Журналистика, әдәбият, сәнгать эсәрләрен ижади юнәлештә өйрәтү;
6. Ижади уку күнекмәләрен үстерү;
7. Әдәби-ижади күнегүләр аша, ижади эшчәнлеккә тарту;
8. Чынбарлыкны ижади кабул итү;
9. Әдәбият, сәнгать эсәрләрен ижади якин килеп өйрәтү.

Белем бирүнең икенче елында көтелгән нәтиҗәләр:

1. Яшь хәбәрчегә куелган таләпләрне үзләштереп, төрле темага мәкаләләр язу; тема сайлау, мәгълүмат туплау, алган белемнәрне гамәли куллану.
2. Татар телендә чыгучы балалар матбугаты белән даими танышып барып, журналистикада жанрлар системасын аера белү, рубрикалар, газета төзелеше хакында башлангыч төшенчәләрен үзләштерү.
3. Төрле жанрда ижат итә белү, башкаларның язмаларын редакцияләү күнекмәләрен үзләштерү.
4. Балалар өчен язучы журналистлар, әдипләр, шагыйрьләр ижатын белү.
5. Ижади уку күнекмәләренә ия булу. Төрле жанрдагы сәнгать эсәрләрен аера, хисси кабул итә белү.

6. Әдәби-ижади күнегүләр үтәү.

7. ММЧның төрләрән аера белү, чагыштыру, үзенчәлекләрән күрү.

Икенче ел азагында берләшмәгә йөрүчеләрдә тәрбияләнергә тиешле сыйфатлар:

- Үзара ярдәмләшү, ижади омтылыш, күмәк хезмәткә үз өлешенә кертә белү.
- Яшь хәбәрчегә куелган сыйфатларны камилләштерү
- Әхлакий кыйммәтләрне аңлый һәм бәяли белү
- Ижади эшчәнлекне үстерү, вакытлы матбугатка карата кызыксыну формалаштыру.
- Тормыш ситуацияләрен, геройларның үз-үзләрен тотышларын сурәтли белү, нәтижәләр чыгару.
- Мөстәкыйль рәвештә эш урынын эзерләү, оешытру, үзара ярдәмләшү.
- Дәрестән тыш эшчәнлектә, тормыш ситуацияләрендә ижади биремнәрне үтәү өчен максатчанлык.

Икенче уку елына уку-тематик планы

т/п №	Тема	Сәгать саны	Теория	Практика	Формы организации занятий	Контроль/ аттестация формасы
1.	Кереш дәрәс. Куркынычсызлык кагыйдәләре.	2	1	1	Эзләнү Күзәтү Викторина	Әңгәмә Тест Ижади эш
2.	Журналистикада жанрлар төрлеләге	94	55	39	Эзләнү Күзәтү Викторина	Сораштыру Ижади эш Тест
3.	Текст белән эш	56	26	30	Эзләнү Күзәтү Рольләргә бүлеп уку	Сораштыру Әңгәмә Ижади эш
4.	Шигърилекне тудыруда кайбер үзенчәлекләр	30	18	12	Эзләнү Күзәтү Викторина	Әңгәмә Сораштыру Ижади эш Тест
5.	Сөйләм сәнгәтендә сүз	30	12	18	Эчтәлек өстендә эш Эзләнү Күзәтү Театрлы уен	Сораштыру Әңгәмә Ижади эш
6.	Беренче ярыяллык буенча арадаш аттестация.	2	1	1	Эзләнү Күзәтү	Сораштыру Ижади эш Тест
7.	Уку елы нәтижәләре буенча арадаш аттестация	2	1	1	Эзләнү Күзәтү	Сораштыру Ижади эш Тест
Барысы		216	114	102		

Икенче уку елы программасының эчтәлегә

Икенче уку елында беренче елдагы белем һәм күнекмәләр тагын да тирәнәйтелде. Укучыларның эзләнү активлыklarын, ижади сәләтләрен үстерүгә юнәлтелгән эш төрләре сайланды. Шулай ук төркемнәрдә эшләү, үзара хезмәттәшлек, ижади тирәлек булдыруга зур игътибар бирелде. Теория белән практика үзара үрелеп, ныгытылып барды. һәр яна тема, төшенчә өйрәнелгәннән соң гамәли күнегүләр белән ныгытылды.

1. Кереш дәрес. Куркынычсызлык кагыйдэләре.

2. **Журналистикада жанрлар төрлелеге:** интервью, репортаж жанрлары хакында мәгълүмат бирү, балалар матбугатында жанр төрлелеген күзәтү, анализлау; төрле жанрда иҗат итү күнекмәләре булдыру.
3. **Балалар матбугаты:** татар телендә чыгучы балалар матбугаты белән даими танышып бару, рубрикалар, бизәлеш, редколлегия эшчәнлеген хакында мәгълүматлы булу.
4. **Текст белән эш:** әдәби әсәрләргә хисси кабул итәргә әзерләү, якташ әдипләребез иҗатын өйрәнү, анализлау. Иҗат осталары белән очрашулар уздыру.
5. **Шигърилекне тудыруда кайбер үзенчәлекләр:** татар шигъри төзелеш турында белем һәм күнекмәләргә ия булу, иҗади сәләтне үстерердәй эш төрләре сайлау, акрошигъри язучы техникасын өйрәнү; шагърильәр иҗатын күзәтү, хисси кабул итү, сәнгатьле сөйләм өстендә эшләү.
6. **Сөйләм сәнгатендә сүз:** сөйләм культурасы, хыял байлыгы тәрбияләүгә юнәлтелгән күнегүләр, үз сөйләмгә таләпчән булу. Иҗади осталыкны, мавыгуны үстерердәй эш төрләре
7. **Беренче җавапчылык буенча арадаш аттестация.**
8. **Уку ылы нәтиҗәләре буенча арадаш аттестация**

Программаны үтәүдә педагогик-өстәтү шартлары

-Укыту кабинет

-Паргалар, урындыклар

-ИКТ (компьютер, принтер, интерактив такта, электрон текстлар)

-Электрон таблицалар

-

Аттестация/контроль формасы һәм бәяләү материалы

- кереш психологик-педагогик диагностика

- агымдагы диагностика

- арадаш аттестация

- йомгаклау аттестациясе

бәяләү материалы

-- тестлар

- әңгәмә сораулары

- анкета

- дидактик материаллар

-иҗади эшләр

Әдәбият ысемлегенә

Норматив документлар:

- 1.Федеральный закон об образовании в Российской Федерации от 29.12.2012 №273-ФЗ (с изменениями и дополнениями)
- 2.Федеральный закон от 31 июля 2020 г. №304-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» по вопросам воспитания обучающихся»
3. Федеральный проект «Успех каждого ребенка» в рамках Национального проекта «Образование», утвержденного Протоколом заседания президиума Совета при Президенте Российской Федерации по стратегическому развитию и национальным проектам от 3.09.2018 №10

4. Приказ Министерства просвещения России от 3.09.2019 №467 «Об утверждении Целевой модели развития региональных систем дополнительного образования детей»
5. Концепция развития дополнительного образования детей до 2030 года. Утверждена распоряжением Правительства Российской Федерации от 31 марта 2022 г. № 678-р.
6. Федеральный закон от 13 июля 2020 г. №189-ФЗ «О государственном (муниципальном) социальном заказе на оказание государственных (муниципальных) услуг в социальной сфере» (с изменениями и дополнениями, вступившими в силу с 28.12.2022 г.)
7. Приказ Министерства просвещения Российской Федерации от 27 июля 2022 г. №629 «Об утверждении Порядка организации и осуществления образовательной деятельности по дополнительным общеобразовательным программам»
8. Приказ Министерства просвещения Российской Федерации от 5 августа 2020 года № 882/391 «Об организации и осуществлении образовательной деятельности при сетевой форме реализации образовательных программ (если программа реализуется в сетевой форме)
9. Санитарно-эпидемиологические требования к организации воспитания и обучения, отдыха и оздоровления детей и молодежи - СП 2.4.3648-20 от 1.01.2021г (Постановление Главного государственного санитарного врача РФ от 28.09.2020 №28).
10. Методические рекомендации по реализации дополнительных общеобразовательных программ с применением электронного обучения и дистанционных образовательных технологий (Письмо Министерства просвещения от 31 января 2022 года № ДГ-245/06 «О направлении методических рекомендаций»)

Файдаланылган әдәбият исемлеге:

1. Әсәдуллин А.Ш. Татар сөйләме / А.Ш.Әсәдуллин. – Казан: Тарих, 2002.- 256 б.
2. Баязитова Ф.С. Татар халкының бәйрәм һәм көнүреш йолалары. Казан тат. кит. кәшр., 1995.
3. Гарифуллин В.З. Журналистның ижади эшчәнлеге, В.З.Гарифуллин. — Казан: КДУГ. 2004.— 156 б.
4. Гарифуллин В.З. Язар сүзгә булса... – Казан, 2000. – 204 б.
5. Низамов И.М. Матбугатның тәэсирле сүзе. - Казан: Тат. кит. нәшр., 2003. - 144 б.
6. Габдулхаков В.Ф. Риторика. – Казань, Магариф, 2004
7. Заһидуллина Д.Ф. Әдәби эсәргә анализ ясау. Казан: Мәгариф нәшр. 2005
8. Исәнбәт Н.С. Татар халык мәкальләре: Мәкальләргә жыелмасы: 3 томда / 2 нче басма. – Казан, 2010.
9. Исәнбәт Н. Балалар фольклоры һәм җырлы-сүзле йөз төрле уен. - –азан, 1984.
10. Казан театрлары. Альбом. К., 2011.
11. “Мәгариф” журналы.
12. “Сабантуй” газетасы..
13. “Ялкын” журналы
14. Н.Исәнбәт. Татар халык мәкальләре. 2003.
15. Мияссарова И.Х., Гарифуллина Ф.Ш., Гильфанова Ә.Ә. “Кем тизрәк, өлгеррәк”, укытучылар, ата-аналар һәм урта педагогик уку йортлары студентлары өчен уку әсбабы,. – Казан, 2010
16. Нуриев Г.С. Сәнгатьле сөйләм: Уку ярдәмлеге – Казан: Мәгариф, 2009. – 199 б.
17. Спирина Н.А. Журналистика в школе: программа, материалы к занятиям. – Волгоград: Учитель, 2011.-207 б.
18. Галләмова Р. Табышмаклар, мәкальләргә һәм әйтемләр, сынамышлар. – Казан: Гыйлем, 2014. – 80 б.
19. Йөз еллык матбугатыбыз: үткәне, бүгенгесе, киләчәге. Конференция (Казан, 17 май, 2005 ел) материаллары: докладлар һәм тезислар. – Казан: ун-тет нәшр., 2005. – 144
20. ММЧ хокукларын яклау сайты. URL: <http://www.mmdc.ru/>
21. "Яңа гасыр" телерадиокомпаниясе сайты. URL: <http://www.tat.tn.vu>

Календарь-укуыту графигы

1 нче уку елы

№ п/п	Дата проведения занятия	Наименование разделов и тем	Сэгаты лэр саны	Занятие формасы	Контроль төре	Примечания
3.		Кереш дәрес. Куркынычсызлык кагыйдэләре. Кереш педагогик-психологик диагностика	2	Учебное занятие	әңгәмә	
4.		Яшь хәбәрчә булыым дисәң...	2	Учебное занятие	ижади эш	
5.		Яшь хәбәрчегә хас сыйфатлар	2	Учебное занятие	әңгәмә	
6.		Күзәтүчән бул (тема сайлау, кызыксыну)	2	Учебное занятие	сораштыру	
7.		Өлгер бул (мәгълүмат туплау)	2	Учебное занятие	ижади эш	
8.		Мин яшәгән төбәк	2	Учебное занятие	ярыш	
9.		Минем якташларым	2	Учебное занятие	күзәтү	
10.		С.Галиев исемендәге мэдәният сараеның тарихы	2	Учебное занятие	күзәтү	
11.		“Мэдәният учагы” турында ниләр белдем? (хикәя язү, рәсем ясау, чыгышлар әзерләү)	2	Учебное занятие	викторина	
12.		Бистәбез тарихын бергәләп языйк...	2	Учебное занятие	күзәтү	
13.		Сугыш яки хезмәт ветераны белән очрашуга әзерлек. Материал туплау	2	Учебное занятие	ижади эш	
14.		“Онытылмас мизгелләр...” Очрашу.	2	Учебное занятие	уен дәрес	
15.		Дәрвишләр бистәсендәге китапханәләр	2	Учебное занятие	ижади эш	
16.		19 нчы китапханә филиалында кунакта (тарихы)	2	Учебное занятие	викторина	

17.		“Меңьяшәр Казаным” циклына кереш	2	Учебное занятие	ижади эш	
18.		Казан турында легенда	2	Учебное занятие	ярыш	
19.		Казан театрлары	2	Учебное занятие	уен дәрес	
20.		Яшь тамашачы театры	2	Учебное занятие	әңгәмә	
21.		“Әкият” курчак театры	2	Учебное занятие	викторина	
22.		“Театр яктылыкка, нурга илтә”. Ижади отчет	2	Учебное занятие	ижади эш	
23.		Тарихи һәйкәлләр	2	Учебное занятие	әңгәмә	
24.		Кремль диварлары	2	Учебное занятие	ижади эш	
25.		Сөембикә манарасы	2	Учебное занятие	күзәтү	
26.		Яшь хәбәрче булсаң, житез бул!	2	Учебное занятие	әңгәмә	
27.		Һәр сүзнең үз урыны бар	2	Учебное занятие	күзәтү	
28.		Телләр белгән – илләр гизгән	2	Учебное занятие	ярыш	
29.		Сүз төбөндә хикмәт бар	2	Учебное занятие	ижади эш	
30.		Халык авыз ижаты үрнәкләре	2	Учебное занятие	әңгәмә	
31.		Бишек жырлары, такмаклар	2	Учебное занятие	ижади эш	
32.		Бармак уеннары	2	Учебное занятие	уен дәрес	
33.		Табышмак зиһен ачкычы	2	Учебное занятие	ярыш	
34.		Беренче яргыеллык буенча арадаш аттестация.	2	Зачетное	сораштыру	

				занятие		
35.		Табигать күренешләре турында табышмаклар	2	Учебное занятие	уен дәрес	
36.		Үсемлекләр турында табышмаклар	2	Учебное занятие	ижади эш	
37.		Тереклек дөньясы турында табышмаклар.	2	Учебное занятие	күзәтү	
38.		Йорт-жир, көнкүреш әйберләре турында табышмаклар	2	Учебное занятие	викторина	
39.		Мәкальләр, әйтемнәр	2	Учебное занятие	ижади эш	
40.		Аң-белем турында мәкальләр	2	Учебное занятие	уен дәрес	
41.		Туган ил, туган тел турында мәкальләр	2	Учебное занятие	ижади эш	
42.		Хезмәт, тырышлык турында мәкальләр	2	Учебное занятие	ижади эш	
43.		Мәкальләрдә төрле образлар	2	Учебное занятие	ижади эш	
44.		Мәкальләренең хикмәтен табу	2	Учебное занятие	әңгәмә	
45.		Тел төзәткеч тизәйткечләр	2	Учебное занятие	ижади эш	
46.		Табигатькә эндәшләр	2	Учебное занятие	уен дәрес	
47.		Кош-корт, бөжәкләргә эндәшләр.	2	Учебное занятие	әңгәмә	
48.		Әйтенүләр	2	Учебное занятие	әңгәмә	
49.		Такмаклар	2	Учебное занятие	ижади эш	
50.		Кызык-мызык мазәкләр	2	Учебное занятие	ижади эш	
51.		Санамышлар.	2	Учебное занятие	әңгәмә	

52.		Алдавыч әкиятләр	2	Учебное занятие	уен дәрес	
53.		Халык уеннары	2	Учебное занятие	викторина	
54.		Хайваннар турында халык әкиятләре	2	Учебное занятие	уен дәрес	
55.		Кем нәрсә ярата? Татар халык әкиятте	2	Учебное занятие	ижади эш	
56.		Әкиятне сәнгатьле уку	2	Учебное занятие	әңгәмә	
57.		Хайваннар турында әкият язү, рәсемнәр ясау	2	Учебное занятие	әңгәмә	
58.		Ижади эшләренә анализлау	2	Учебное занятие	әңгәмә	
59.		Әкиятләренә туплап китапчыклар төзү	2	Учебное занятие	ижади эш	
60.		Төлке белән Каз. Татар халык әкиятте	2	Учебное занятие	ижади эш	
61.		Әкиятне сәхнәләштерәбез	2	Учебное занятие	ярыш	
62.		Әкиятне сәхнәләштерү	2	Учебное занятие	күзәтү	
63.		Көнкреш әкиятләре. Ялкау малай. Татар халык әкиятте	2	Учебное занятие	әңгәмә	
64.		Кешенекен күзәт, үз холкыңны төзәт	2	Учебное занятие	күзәтү	
65.		Көнкреш әкиятләре. “Кәкре каенга терәткән”. Татар халык әкиятте	2	Учебное занятие	викторина	
66.		Уңай һәм тискәре геройлар	2	Учебное занятие	ижади эш	
67.		Көнкреш әкиятләре. “Ике кыз”. Татар халык әкиятте	2	Учебное занятие	әңгәмә	
68.		Тылсымлы әкиятләр. “Зөһрә йолдыз”.	2	Учебное занятие	әңгәмә	
69.		Тылсымлы әкият геройлары	2	Учебное	әңгәмә	

				занятие		
70.		Тылсымлы әкиятләр иҗат итү алымнары	2	Учебное занятие	иҗади эш	
71.		Әкиятләрне туплап китапчыклар төзү	2	Учебное занятие	әңгәмә	
72.		Уку елы нәтижеләре буенча арадаш аттестация	2	Зачетное занятие	иҗади эш	
		Барлығы	144			

2 нче уку елы

№ п/п	Дата проведения занятия	Наименование разделов и тем	Количество часов	Форма занятия	Формы аттестации/контроля	Примечания
1.		Кереш дәрес. Куркынычсызлык кагыйдәләре.	2	Учебное занятие	әңгәмә	
2.		Әңгәмә кору осталыгы	2	Учебное занятие	әңгәмә	
3.		Интервью жанрына хас үзенчәлекләр	2	Учебное занятие	сораштыру	
4.		Интервью төрләре	2	Учебное занятие	иҗади эш	
5.		“Сабантуй” журналында басылган интервьюларны анализлау	2	Учебное занятие	ярыш	
6.		“Ялкын” журналында басылган интервьюларның үзенчәлегә	2	Учебное занятие	күзәтү	
7.		Интервью жанрында актив иҗат итүче журналистлар	2	Учебное занятие	күзәтү	
8.		“Сез безгә кызыклы” рольле уен	2	Учебное занятие	викторина	
9.		“Бездә кунак бар” рубрикасы	2	Учебное занятие	күзәтү	
10.		Репортаж жанрына хас үзенчәлекләр	2	Учебное занятие	иҗади эш	
11.		Репортаж төрләре	2	Учебное	уен дәрес	

				занятие		
12.		“Сабантуй” журналында басылган репортажларны анализлау	2	Учебное занятие	ижади эш	
13.		“Ялкын” журналында басылган репортажларның үзенчәлеге	2	Учебное занятие	викторина	
14.		Репортаж жанрында актив ижат итүче журналистлар	2	Учебное занятие	ижади эш	
15.		“Өгәр мин мөхәррир булсам...” рольле уен	2	Учебное занятие	ярыш	
16.		“Ракета” спорткомплексиннан репортаж	2	Учебное занятие	уен дәрәс	
17.		“Китапханә заллары буйлап...” (китапханә мөдиреннән, китап укучылардан интервью алу, яки репортаж язуга әзерлек)	2	Учебное занятие	әңгәмә	
18.		“Хезмәт һәм дан музей” залларыннан репортаж	2	Учебное занятие	әңгәмә	
19.		Мәкалә, отчет жанрына хас үзенчәлекләр	2	Учебное занятие	ижади эш	
20.		“Сабантуй” журналында чыккан мәкалә, отчетларны уку, анализлау	2	Учебное занятие	күзәтү	
21.		“Салават күпере” журналын күзәтү	2	Учебное занятие	әңгәмә	
22.		“Ялкын” журналы яш хәбәрчеләр өчен осталык мәктәбе	2	Учебное занятие	сораштыру	
23.		“Ялкын” журналында рубрикалар	2	Учебное занятие	ярыш	
24.		Язмаларга баһисем сайлау үзенчәлекләре	2	Учебное занятие	ижади эш	
25.		Балалар матбугатындагы баһисемнәрне күзәтү, анализлау	2	Учебное занятие	әңгәмә	
26.		Мәктәп, сыйныф тормышыннан мәкалә, отчет, репортаж язучы өчен материал туплау	2	Учебное занятие	ижади эш	
27.		Мәктәп, сыйныф тормышыннан мәкалә, отчет, репортаж язучы	2	Учебное занятие	уен дәрәс	
28.		Ижади эшләргә бергәләп анализлау, редакцияләү	2	Учебное	ярыш	

				занятие		
29.		“Яшь каләм тибрәтүче” ижади осталык мәктәбе	2	Учебное занятие	уен дәрес	
30.		“Шәһри Казан” газетасы белән танышу	2	Зачетное занятие	сораштыру ижади эш	
31.		“Шәһри Казан” газетасында жанрлар	2	Учебное занятие	ижади эш	
32.		“Шәһри Казан” газетасында рубрикалар	2	Учебное занятие	күзәтү	
33.		“Шәһри Казан” газетасында башисемнәр	2	Учебное занятие	викторина	
34.		“Кызыклы очрашулар клубы”. “Шәһри Казан” газетасы хезмәткәрләре белән очрашу	2	Учебное занятие	ижади эш	
35.		Язучы Марат Кәбиров ижаты белән таныштыру	2	Учебное занятие	уен дәрес	
36.		Язучы Марат Кәбировтан интервью алуга әзерлек	2	Учебное занятие	ижади эш	
37.		Язучы Марат Кәбиров белән очрашу	2	Учебное занятие	ижади эш	
38.		Бәйрәмнәр – тормыш бизәге. Яңа ел бәйрәменә котлау открыткалары	2	Учебное занятие	ижади эш	
39.		Ижади эшләр, бизәү сәнгате, кул эшләре әзерләү	2	Учебное занятие	әңгәмә	
40.		Төркемнәрдә эш: күңеле матур кеше матурлыкны күрә белә	2	Учебное занятие	ижади эш	
41.		Ижади эшләнмәләр туплау. “Серле сандык”	2	Учебное занятие	уен дәрес	
42.		Проект яклауга әзерлек (“Матур эшләребез бар”)	2	Учебное занятие	әңгәмә	
43.		Яңа елга – яңа жыр.	2	Учебное занятие	әңгәмә	
44.		Кыш бабайга күмәк хат язучу	2	Учебное занятие	ижади эш	
45.		Ижади эшләрдән күргәзмә ачу тантанасы	2	Учебное	ижади эш	

				занятие		
46.		Проект яклау	2	Учебное занятие	эңгәмә	
47.		Текстның эчке мәгънәсен ачыклау	2	Учебное занятие	уен дәрес	
48.		Текстны мәгънәви яктан тикшерү	2	Учебное занятие	викторина	
49.		Сөйләмне оештыручы кануннарны өйрәнү	2	Учебное занятие	уен дәрес	
50.		Беренче ыргыеллык буенча арадаш аттестация.	2	Учебное занятие	ижади эш	
51.		“Якташ әдипләребез” циклы. Әминә Бикчәнтәеваның тормыш юлын өйрәнү	2	Учебное занятие	эңгәмә	
52.		Әминә Бикчәнтәева ижатын өйрәнү	2	Учебное занятие	эңгәмә	
53.		Әминә Бикчәнтәева хикәяләрен сәнгатьле уку	2	Учебное занятие	эңгәмә	
54.		Әминә Бикчәнтәева хикәяләрендә тәрбияви мотивлар	2	Учебное занятие	ижади эш	
55.		Әминә Бикчәнтәева ижатында сурәтләү чаралары	2	Учебное занятие	ижади эш	
56.		Әминә Бикчәнтәева ижаты буенча проект эзерләү	2	Учебное занятие	ярыш	
57.		Проектларны яклау	2	Учебное занятие	күзәтү	
58.		Практик эш. Үз сөйләмәңә таләпчән бул	2	Учебное занятие	эңгәмә	
59.		Хәсән Туфан шигырьләрен сәнгатьле уку	2	Учебное занятие	күзәтү	
60.		Фикер-хәбәр “Сугыш була күрмәсен”	2	Учебное занятие	викторина	
61.		Г.Тукай шигырьләрен уку, анализлау	2	Учебное занятие	ижади эш	
62.		Сөйләм тактлары – сөйләмнең интонацион-мәгънәви өлеше ул.	2	Учебное занятие	эңгәмә	

63.		Синтагма турында төшенчә бирү	2	Учебное занятие	әңгәмә	
64.		Йолдыз Шәрәпова шигырьләрен синтагмаларга бүлеп уку	2	Учебное занятие	әңгәмә	
65.		Мәгънәви басым	2	Учебное занятие	ижади эш	
66.		Мәгънәви басымның мөстәкыль сүзләрдә килү очрагы	2	Учебное занятие	әңгәмә	
67.		Мәгънәви басымның ярдәмлек сүзләрдә килү очраклары	2	Учебное занятие	әңгәмә	
68.		Йолдыз Шәрәпова шигырьләрен мәгънәви басым куеп уку	2	Учебное занятие	әңгәмә	
69.		Йогынтылы басым	2	Учебное занятие	әңгәмә	
70.		Йолдыз Шәрәпова шигырьләрен йогынтылы басым куеп уку	2	Учебное занятие	ижади эш	
71.		Мәгънәви паузалар (логик пауза) йогынтылы басымның бер төре	2	Учебное занятие	уен дәрәс	
72.		Психологик паузалар	2	Учебное занятие	викторина	
73.		Психологик пауза төрләре	2	Учебное занятие	уен дәрәс	
74.		Йолдыз Шәрәпованың “Ялкау тел” китабында психологик паузалар	2	Учебное занятие	ижади эш	
75.		“Колакчын кигән кояш” китабында хисси (эмоциональ) паузалар	2	Учебное занятие	әңгәмә	
76.		Йолдыз Шәрәпова белән очрашуга эзерлек. Шигырьләрен ятлау, тәржемә итү, интервью өчен сораулар эзерләү	2	Учебное занятие	әңгәмә	
77.		Әдәби кунакханә. Йолдыз Шәрәпова белән очрашу	2	Учебное занятие	ижади эш	
78.		Шигырьдә ритм	2	Учебное занятие	әңгәмә	
79.		Рольле уен. Төрле ритмдагы шигырьләрен ТВ, радио дикторы ролендә уку	2	Учебное занятие	әңгәмә	

80.		Рифма турында төшенчә, аның төрләрә	2	Учебное занятие	әңгәмә	
81.		Шәүкәт Галиев шигырьләрендә ритм, рифма	2	Учебное занятие	уен дәрес	
82.		Шигырьдә ритм төзелешен саклау кагыйдәләре	2	Учебное занятие	әңгәмә	
83.		Тезмәдә ижеклар санын саклау кагыйдәсе	2	Учебное занятие	әңгәмә	
84.		Тезмәара паузаны санын саклау кагыйдәсе	2	Учебное занятие	ижади эш	
85.		Тезмәнен бөтенлеген саклау кагыйдәсе	2	Учебное занятие	ижади эш	
86.		Практик эш. Шигъри ритмны күнектерү биремнәре	2	Учебное занятие	күзәтү	
87.		Омонимнардан шигырь язу	2	Учебное занятие	викторина	
88.		Синквейн төзү (Сингапур методикасы буенча)	2	Учебное занятие	ижади эш	
89.		Акрошигырь турында төшенчә	2	Учебное занятие	әңгәмә	
90.		Ижади остаханә. Акрошигырь жанрында ижат итүче шагыйрьләрнең шигырьләрен уку, анализлау	2	Учебное занятие	әңгәмә	
91.		Акрошигырь ижат итү	2	Учебное занятие	ижади эш	
92.		Акрошигырьләрне редакцияләү. Үзара осталык мәктәбе	2	Учебное занятие	ижади эш	
93.		Әдәби сүз сәнгате турында төшенчә	2	Учебное занятие	әңгәмә	
94.		Сүз – сөйләм сәнгатенең нигезе	2	Учебное занятие	әңгәмә	
95.		Сөйләм культурасы, хыял байлыгы тәрбияләүгә юнәлтелгән күнегүләр	2	Учебное занятие	әңгәмә	
96.		“Хәрәфләр һәм сүзләр” уены (сүзләрдә кулланылган хәрәфләрне кертәп башка сүзләр уйлап язу, бәйләнешле	2	Учебное занятие	уен дәрес	

		текст төзү)				
97.		“Анаграмма” уены (бер-берсеннэн хэрэфлэрнең урыны белән генә аерыла торган сүзләр. <i>Мәсәлән: вакыт-ватык</i>)	2	Учебное занятие	эңгәмә	
98.		Анаграммалар белән бәйләнешле текст төзү	2	Учебное занятие	эңгәмә	
99.		“Палиндромнар” (уңнан да, сулдан да бердәй укылучы сүзләр)	2	Учебное занятие	ижади эш	
100.		Ш.Галиев ижатында палиндромнар табу	2	Учебное занятие	ижади эш	
101.		Р.Миңнуллин ижатында палиндромнар табу	2	Учебное занятие	эңгәмә	
102.		Палиндромнар кертеп бергәләп хикәя язу	2	Учебное занятие	ижади эш	
103.		Палиндромнар кертеп бергәләп шигыр язу	2	Учебное занятие	ижади эш	
104.		“Матур эшләрәбез бар” ижади эшләрне туплау, редакцияләү	2	Учебное занятие	ижади эш	
105.		Ижади эшләрне туплау презентация ясау	2	Учебное занятие	ижади эш	
106.		“Әйтер сүзең булса...” Өйрәнгәннәрне гомумиләштереп кабатлау	2	Учебное занятие	ижади эш	
107.		Уку елы нәтижеләре буенча арадаш аттестация	2	Зачетное занятие	ижади эш, сораштыру	
108.		Йомгаклау. Шигыр бәйрәме	2	Учебное занятие	ижади эш	
		Барлығы	216			

МОНИТОРИНГ КАЧЕСТВА ОСВОЕНИЯ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРОГРАММЫ
«_____» ЗА _____ УЧЕБНЫЙ ГОД

Входной мониторинг

Педагог

Группа №

Год обучения:

Дата проведения:

Форма проведения:

Члены аттестационной комиссии:

Критерии: 1 балл – ниже среднего, 2 балла – средний, 3 балла – выше среднего

Критерии общего результата:

_____ баллов - ниже среднего

_____ баллов - средний

_____ баллов - выше среднего

Фамилия, имя учащегося				Средний балл

Начальная психолого-педагогическая диагностика

Метод диагностики-наблюдение, собеседование

ФИО	Психофизиологические характеристики		Эмоциональная сфера	Мотивационная сфера	Самостоятельность	Познавательная активность	Коммуникативные умения	Итоговое количество баллов
	Память	Внимание						

ПРОТОКОЛ
промежуточной аттестации обучающихся
по итогам 1 полугодия _____ учебного года

Педагог

Группа №

Год обучения:

Дата проведения:

Форма проведения:

Члены аттестационной комиссии:

ФИО	Изученные темы или предметные компетенции по итогам 1-го полугодия				Средний балл

Содержание диагностики:

ПРОТОКОЛ
промежуточной аттестации обучающихся
по итогам _____ учебного года

(аттестации обучающихся по освоению стартового(базового, продвинутого)уровня образовательной программы)

(аттестации обучающихся по завершении освоения образовательной программы)

Педагог

Группа №

Год обучения:

Дата проведения:

Форма проведения:

Члены аттестационной комиссии:

ФИО	Изученные темы или предметные компетенции по итогам 1-го полугодия				Средний балл

--	--	--	--	--	--	--

Содержание диагностики:

Итоговая психолого-педагогическая диагностика

ФИО	Психофизиологические характеристики		Эмоциональная сфера	Мотивационная сфера	Самостоятельность	Познавательная активность	Коммуникативные умения	Итоговое количество баллов
	Память	Внимание						

**Качество освоения образовательной программы «» учащимися группы № 1
за _____ учебный год**

ФИО	Результаты входной диагностики		Результаты освоения программы за 1 полугодие	Результаты освоения программы за учебный год		Результативность			
	Уровень входных ЗУН	Психол.-педагог. диагнос.		Уровень освоения программы	Психол.-педагог. диагнос.	Муницип.	Республ.	Всероссийс.	Междунаро.

Качество освоения программы:

Ниже среднего (баллов) _____ чел

Средний (баллов) _____ чел

Выше среднего (баллов) _____ чел

Выводы:

Педагог: _____

Оценочные материалы

Тест

A-1. Кайсы тәржемә дәрәс түгел? Күрсәтегез.

казанлылар

а) казанцы; б) жители Казани; в) по-казански

A-2.

Яшь

хәбәрчегә

хас

сыйфатларны

сана:

A-3. Дәрәс тәржемәне табып күрсәтегез.

Аның да конкурсларда катнашканы бармы?

а) Он тоже участвует на конкурсах?

б) Ему тоже приходилось участвовать на конкурсах?

в) Среди участников конкурса он тоже есть?

A-4. Фразеологизмнарның русча парларын табыгыз.

а) уртақ тел табарга _____ голову ломает

б) баш вата _____ и след простыл

в) эт белән мәче кебек _____ найти общий язык

г) эзе суынган _____ как кошка с собакой

д) күз карасы кебек сакларга _____ беречь как зеницу ока

A-5. Фразеологизмнарның татарча мәгънәләрен табыгыз.

а) глаза на мокром месте _____ югалу

б) на краю земли _____ бик еракта

в) лапшу на уши вешает _____ эндәшмәү

г) как в воду канул _____ елау

д) язык проглотил _____ ялганлау

B-6. Фигыльләренә тиешле кушымчалар белән язып бетерегез.

Әгәр мин өй эшләрен эшлә _____, начар билгеләр ал _____ иде _____.

Әгәр син урамда озак йөр _____, дәрәсләренә эзерлә _____ иде _____.

B-7. Репликаларны дәрәс урнаштырып, сөйләшү төзегез.

- Алсу, син, үскәч, кем булырга телесең?
- Минем тәржемәче буласым килә, ләкин әнием мине табиб булсын иде дип тели.
- Син инглиз теленән башка тагын нинди телләр өйрәнергә теләр идең?
- Минем тагын немец һәм испан телләрен өйрәнәсем килә.
- Тәржемәче булыр өчен, берничә тел белергә кирәк. Ә син ничә тел беләсең?
- Мин өч тел беләм. Рус һәм татар телләрендә иркен сөйләшәм. Инглиз телен тырышып өйрәнәм.
- Табиб һөнәре яхшы һәм кирәкле, әлбәттә. Ә син ни өчен тәржемәче һөнәрен сайладың?
- Минем чит илләренә күрәсем, кызыклы кешеләр белән аралашасым килә.

C-8. Үзегез турында языгыз.

Тест

A-1. Тиешле кушымчалар белән сыйфатлар ясап языгыз.

а) намус _____ шәфкать _____

б) максат _____ таләп _____

в) гайбәт _____ ялган _____

Кушымчалар: -чы/-че, -лы/-ле, -чан/-чән.

А-2. Тиешле алмашлыкны табып языгыз.

Ана _____ гадел булуым, саран булмавым ошый.

а) мин; б) миңа; в) минем

А-3. Кирәкле сүзне табып языгыз.

Мин _____ гаепсез икәнемне аңлаттым.

а) үземнән; б) үземдә; в) үземнең

А-4. Тәржемәләрен күрсәтегез.

а) тәкәббер _____ требовательный

б) тәвәккәл _____ высокомерный

в) таләпчән _____ терпеливый

г) түземле _____ решительный

А-5. Антоним парлар төзегез.

а) гади _____ тәвәккәл

б) кыюсыз _____ тыйнак

в) кыланчык _____ тәкәббер

г) кайгыртучан _____ битараф

В-6. Тиешле кушымчаларны языгыз.

Үз-үзең _____ көлә белү - яхшы сыйфат.

Үз-үзең _____ хөрмәт итсән, сине башкалар да хөрмәт итәләр.

Үз-үзең _____ ярдәм итәргә тырыш.

а) -не; б) -ә; в) -нән

В-7. Кирәкле сүзләргә сайлап куегыз.

Өченче уку чирегендә Азат яңа мәктәптә укый башлады. Аның әтисе хәрби, шуңа күрә аларның гаиләсе башка шәһәрдән (А) _____ килде. Яңа мәктәпкә малай берәз (Б) _____ һәм куркып килде. Ләкин классташлары малайны (В) _____ каршы алды. Азат та алар белән (Г) _____ тырышты: туган шәһәре, элекке классы, нәрсә белән кызыксынуы турында сөйләде. Балаларның уртак шөгьльләре дә табылды, алар арасында яхшы (Д) _____ урнашты. Тиз дуслашырга класс житәкчесе дә (Е) _____. Укучылар тәнәфестә дә, дәрестән соң да күп вакытны бергә уздырдылар. Тиздән Азатны яңа классташлары (Ж) _____.

А) күчкән, күчеп, күчте

Б) дулкынланып, дулкынлана, дулкын

В) дуслаша, дуслык, дусларча

Г) аралашу, аралашсын, аралашырга

Д) мөнәсәбәт, кәеф, шөгьль

Е) ярдәм итте, ярдәм көтә, ярдәм кирәк

Ж) үзенә әйттеләр, үз иттеләр, үзләре киттеләр

Биремнәрнең тәржемәсе	Перевод заданий
Аңлатыгыз.	Объясните.
Асларына сызыгыз.	Подчеркните.
Бу жөмлә кайсы сорауга җавап була?	Ответом на какой вопрос является это предложение?
Дөрес тәржемәне табыгыз.	Найдите правильный перевод.
Җавапларны күрсәтегез.	Укажите ответы.
Жөмләнең ахырын күрсәтегез.	Укажите конец предложения.
Кайсы жөмлә сорауга җавап була алмый?	Какое предложение не является ответом на вопрос?
Кайсы жөмлә текстның эчтәлегенә туры килми?	Какое предложение не соответствует содержанию текста?
Кайсы жөмлә дөрес (түгел)?	Какой перевод (не)правильный?
Тиешле кушымчаларны табып языгыз.	Найдите и напишите нужные окончания.

Төзөтөп языгыз.	Исправьте и напишите.
Тиешле репликаларны языгыз.	Напишите нужные реплики.
Тиешле сүзлэрне табыгыз.	Найдите нужные слова.
Тиешле тыныш билгелэрен куегыз.	Поставьте нужные знаки препинания.
Русча эквивалентын табыгыз.	Найдите эквивалент на русском языке.
Репликаларны дөрөс урнаштырыгыз.	Расположите реплики правильно.
Сорауга кыска / тулы жаваптар языгыз.	Напишите краткие / полные ответы на вопросы.
Сүзлэрне тиешле кушымчалар белән язып бетереgez.	Допишите слова с нужными окончаниями.
Сүзлэрдән жөмлө төзөп языгыз.	Составьте и напишите из слов предложение.
Тәржемәсен күрсәтеgez.	Укажите перевод.
Текстның эчтәлегенә туры килгән жөмлөгә “+”, туры килмәгән жөмлөгә “-” билгеләре куегыз.	Предложения, соответствующие содержанию текста, обозначьте знаком «+», несоответствующие — знаком «-».
Төзөтөп языгыз.	Исправьте и напишите.
Төшөп калган сүзлэрне куегыз.	Поставьте пропущенные слова.
Фикерегезне языгыз.	Напишите свое мнение.
Эчтәлеген үз сүзлэреgez белән языгыз.	Напишите содержание своими словами.
Язып бетереgez.	Допишите.
Ялгыш жөмлөлэрне төзөтеgez.	Исправьте неправильные предложения.

Тест

А-1. Тиешле сөзне табып языгыз.

Сәламәтлек өчен _____

- а) зарарлау, б) зарарлы, в) зарарлый

А-2. Дөрөс тәржемәне табып языгыз.

Вот бы пойти в поход. - Походка _____

- а) барасы килә; б) барасы иде; в) барсын иде

А-3. Тиешле сүзне табып языгыз.

быстропортящийся продукт - тиз _____ ашамлык

- а) бозылган; б) бозыла ала; в) бозыла торган

А-4. Тәржемәлэрен күрсәтеgez.

а) табигый тыюлык	_____	полезное ископаемое
б) милли парк	_____	природный заповедник
в) файдалы казылма	_____	национальный парк
г) тереклек дөнъясы	_____	живой мир

А-5. Нәрсә турында сүз бара? Жавапны табып күрсәтеgez.

Ул сулай, туклана, үсә, нәселен дәвам итә, үлә.

- а) терек булмаган табигать

- б) терек табигать
- в) табигый тыюлык

А-6. Нәрсэләр тереклек дөнъясына керми? Асларына сызыгыз.

Үлән, агач, гөмбә, таш, чәчәк, тиен, бака, куян, су.

А-7. Кайсы тәржемә дәрәс түгел?

- загрязняющий / который загрязняет
- а) пычрата; б) пычратучы; в) пычрата торган

А-8. Татарча тәржемәсен төзөгез.

- а) облачная погода с прояснениями
- б) ветер с переменной направления
- в) осадки не ожидаются

_____ юнәлеше	_____ төшем	_____ һава
_____ аязучан	_____ үзгәрүчән	_____ жил
_____ явым-	_____ болытлы	_____ көтелми

А-9. Тәржемәләрен күрсәтегез.

- а) пычрак су агып чыга торган торба
- б) торбадан агып чыга торган пычрак су
- в) торбадан пычрак су агып чыга
- _____ из трубы вытекает грязная вода
- _____ труба, из которой вытекает грязная вода
- _____ грязная вода, которая вытекает из трубы

А-10. Монда ничә жөмлө бар? Тиешле урыннарда нокта куеп, тиешле сүзләрен баш хәрәфтән язып күрсәтегез.

походка бәрәңгене учакта пешерергә бик уңайлы аны кабыгы белән учактагы көлгә күмәләр кайнар бәрәңгене кабыгын эрчеп ашыйлар

В-11. Фигыльләрен язып бетерегез. Тәржемәләрен күрсәтегез.

а) сындыр _____	_____ не загрязнять
б) үтер _____	_____ не разорять
в) туздыр _____	_____ рвать
г) ташла _____	_____ бросать
д) тапта _____	_____ не топтать
е) өз _____	_____ ломать
ж) пычрат _____	_____ не убивать
з) я(к) _____	_____ жечь

В-12. Кирәкле фигыльләрен В-11 биремнән алып һәм тиешле формага куеп языгыз.

Теләсә кайда учак _____, кырмыска ояларын _____, бөжәкләрне _____, чүп-чар _____ ярамый.

В-13. Кирәкле фигыльләрен В-11 биремнән алып, *нишләмик?* формасына куеп языгыз.

Эйдэгез, үләннәрне _____, чәчәкләрне _____, елгаларны _____, күбәләкләрне _____, куакларны _____.

В-14. Репликаларны сөйлөшү тәртибе буенча күрсәтегез.

_____ - Әлбәттә, юк. Шуна күрә походка һәр кеше йөри алмый. Утсыз, жылы сусыз яшәргә өйрәнмәгән кешеләргә урманда палаткаларда жиңел булмый.

_____ - Ә сез урманда вакытны ничек үткәрәсез? Биш көн дәвамında нишлисез? Анда бит телевизор да, компьютер да юк.

_____ - Камил, син уку елы тәмамлангач кая барырга жыенасың?

_____ - Урманны чистартабыз, төрле уеннар уйныйбыз, ашарга да чиратлап үзез без пешерәбез. Биш көн бик тиз һәм сизелмичә дә үтә.

_____ - Юк, рәхмәт. Мин походка йөрергә яратмыйм. Анда шәһәр уңайлыклары юк.

_____ - Без классыбыз белән биш көнлек походка барабыз. Безнең белән барырга теләгән юкмы?

С-15. Шигырьне укыгыз. Эчтәлеген языгыз.

Кондызлы күл
Чалкан ятып, суларда
Йөзә кондыз баласы.
Тын тугайда сокланып
Карап тора анасы.
 Кондыз, кондыз,
 Сак бул көндөз.
 Кешеләр бит
 Бигрәк кансыз.
Аучы килсә,
Атса юньсез,
Эткәң-әнкәң
Нишләр синсез?
 Тын күлдә йөзү рәхәт:
 Батасы да калкасы.
 Оядан башын чыгарып,
 Саклап тора атасы.
 Рәшит Бәшәр

чалкан ятып - лежа на спине

кондыз баласы - бобрёнок

атса - если застрелит

батасы да калкасы - надо нырять и выныривать

Модуль дистанционного обучения.

1. Пояснительная записка.

Одним из основных направлений современной школы и системы дополнительного образования – усиление воспитывающей функции всего учебно-воспитательного процесса, дальнейшее обновление содержания, форм, методов обучения и воспитания в соответствии с поставленными целями и задачами.

Программа литературно-творческого объединения «Туган тел» модифицированная, по направленности – художественно-эстетическая, по форме организации – многопрофильная, по цели обучения - познавательная, воспитательная и развивающая.

Данная образовательная программа актуальна и востребована, так как именно в творческом коллективе успешно происходит преодоление закомплексованности ребенка и ориентирована на всестороннее развитие личности, его неповторимой индивидуальности. Тематические творческие занятия выполняют одновременно познавательную, воспитательную и развивающую функции.

Данная программа создана в условиях пандемии.

В обучении важен результат – экономически целесообразный, оправдывающий все ресурсы, затраченные этот процесс.

Дистанционные проекты способствуют развитию творчества, инициативности, помогают осознать, сравнить свои собственные умения со способностями коллег. При этом среда дистанционных форм обеспечивает интенсивный образовательный рост, в некоторых случаях в условиях "повышенной сложности".

Дистанционное обучение - одна из важнейших составляющих современной образовательной среды. Без изменения форм учебной деятельности, а может быть и структуры учебного процесса – работа сетевого педагога будет не эффективна.

И учителю не следует этого бояться, а нужно понять, что мир современного ученика ограничить пространством парты, доски и мела сегодня просто невозможно! Усадить за компьютер, для прохождения какого либо теста, уже не актуально.... На мой взгляд, миссия педагога и состоит в том, чтобы разработать сообразно запросам времени учебные программы, создать учебные материалы для организации образовательной деятельности, основанной на самостоятельности выбора решения, творческой реализации поставленных целей, направленной на развитие индивидуальности мышления ученика.

2. Учебный план.

№	Название раздела, темы	Количество часов			Форма аттестации, контроля
		Всего	Теор.	Практ.	
1.	Хикмәтле дә, бизәкле дә туган тел	8	4	4	Сораштыру Әңгәмә Эчтәлек өстендә эш Ятлау Видеоролик
2.	Сөйләм сәнгатендә сүз	4	2	2	Әңгәмә Видеоролик
3	Текст белән эш	10	6	4	Сораштыру Әңгәмә Видеоролик
4	Шигъри тәлгәшләр	14	6	8	Сораштыру Әңгәмә Эчтәлек өстендә эш Ятлау Видеоролик
5	Матур эшләребез бар	8	4	4	Сораштыру Әңгәмә Эзләнү Күзәтү Ижади эш Видеоролик
6	Арадаш аттестация	2	1	1	
Итого		46	23	23	

Максат: үзләштерелгән белем-күнекмәләргә таянып, ижади омтылышларын максатчан үстерү.

Бурычлар:

1. Укучыларны ижатның мавыктыргыч төрләре белән таныштыруны дәвам итү.
2. Ижади мавыктыру, өйрәнгән белем һәм күнекмәләрне тагын да тирәнәйтү. Барлык биремнәр дә укучыларның әдәби сәләтләрен үстерүгә юнәлтелә.
3. Әдәби белемнәрне киңәйтүгә һәм тирәнәйтү
4. Әдәбиятне, сәнгатьне ижади кабул итүгә әзерләү.
5. Күзәтүчәнлек, кызыксынучанлык, тирә-юньгә игътибар, ижади күзаллау, үз-үзенә тәрбияләү.

Эшнәң нәтижәлелеген күтәрү өчен түбәндәгеләр кулланыла:

- Укучылар ижат иткән материалларны әдәби эшкәртү.
- Теге яки бу жанрга хас сыйфатларны якташ әдипләр ижаты мисалында өйрәнү.
- Күмәк эшләр, уеннар, рольле уеннар, ситуатив уеннар һ.б.
- Әдәби ижат берләшмәсенәң гомуми эшчәнлек нәтижәләрен барлау, даими анализлау, редакцияләү.
- Мәдәният учакларында, китапханәләрдә берләшмәненәң онлайн утырышларын уздыру.
- Яшьтәшләре ижат иткән язмаларны бергәләп күзәтү, эшкәртү, үзара киңәш мәктәбе булдыру.

Белем бирүнең өченче елында көтелгән нәтижеләр:

1. Чагыштыру, чагыштырып анализлау күнекмәләрен үстерү.
Теге яки бу автор нинди максат куйган? Үз уйлаганын тормышка ашыру өчен нинди чаралардан файдаланган?
2. Жанр үзенчәлекләрен аера белү. Теманың әһәмиятен ачыклау. Бер үк теманы төрле авторлар ничек ачкан? Авторның башка телләргә тәржемә ителгән эсәрләрен чагыштыру. Тәржемәдә авторның шәхси үзенчәлегә сакланганмы? Тәржемәдә тел-бизәкләү чаралары ничек кулланылган? Жөмлә төзелешендә нинди үзгәрешләр бар?
3. Стилистик анализ ясау күнекмәләрен үстерү.
Авторга хас стиль чараларын ачыклау. Төрле өзекләренң авторын табу. Бирелгән өзекләрдән автор ижатына хас үзенчәлекләренә таба белү, фикерләренңе мисаллар белән дәлилләү, исбатлый белү.
4. Шигырь төзелеше нигезләрен өйрөнөп, шагыйрьләр ижатын анализлау.
Ритм, рифма турында мәгълүматлы булып, шигырь язу.
5. Татар телендә балалар өчен чыгуучы тапшыруларны даими карап барып, үзбәя бирергә.

Программаның эчтәлегә

1. **Хикмәтле дә, бизәкле дә туган тел (8 сәг.)** Халык авыз ижаты эсәрләрендә, шигырьләрдә төшөп калган сүзләренә таба белү; теге яки бу эсәр героенә исемненнән эсәрдә булмаган вакыйганы уйлап чыгарып сөйләү (хыял ярдәмендә ижат итү)
2. **Сөйләм сәнгатендә сүз (4 сәг.)** Эсәр эчтәлеген теге яки бу герой исемненнән сөйләргә. Берләшмә утырышында авторларның ижат жимешләрен ижади күзаллап укырга. Авторга, эсәрнең героенә хас сыйфатларны күрсәтә белергә. Кемнең сөйләмә күбрәк ошаганны, аның сәбәпләрен аңлатырга. Татар телендәге балалар өчен телевизион тапшыруларга кызыксыну уяту
3. **Текст белән эш (10 сәг.)** Эдәби деталь аңлатмасын тирәнәйтү, төрле типтагы текстлардан эдәби детальләренә табу, анализлау, геройның теге яки бу сыйфатын сурәтләнүче эдәби детальләренә таба белү. Анализлау һәм эдәби эсәргә, ижатка бәя бирү күнекмәләре булдыру. Тукай шигырьләреннән татарча мультфильмнарны анализларга.
4. **Шигырь тәлгәшләр (14 сәг.)** Төрле шагыйрьләр ижатыннан рифма төрләрен таба белү, төрле шагыйрьләр ижатына охшатып шигырьләр язу, дәвам итү, үз версиянә тәкъдим итү, эсәрдән үзгә ошаган урынны билгеләргә һәм аңлата белергә. балалар өчен чыгуучы татарча тапшыруларга кызыксыну уяту.
5. **Матур эшләребез бар (8 сәг.)** Дусларын, туганнарын үзләренң эсәрләре белән куандыру. Якташ әдипләребез циклы буенча ижади эшләргә язу. Дәрвишләр бистәсендә яшәп ижат иткән шәхесләренә барлау.

6. Арадаш аттестациясе (2 сәг.)

Теория: Ел буе үткән темалар буенча тест.

Практика: “Туган тел” берләшмәсенң ижади эшләр туплап жыентык чыгару

Методическое обеспечение.

Для качественного освоения дистанционного модуля необходимо иметь выход в интернет, электронную почту, для обратной связи приложение whatsapp.

Используемые интернет ресурсы:

<https://www.yaklass.ru>

https://yadi.sk/i/Qe_8vZe-uXs_fA

Zoom